

Ode Bara Boškovića

Gorana Stepanić

Filozofski fakultet, Zagreb

Autorica na metričkoj i leksičkoj razini uspoređuje četiri Boškovićeve ode s odama antičkog autora Horacija, koji je Boškoviću bio model. U tekstu se također ispituje i samostalnost motiva u pjesmama Bara Boškovića u odnosu na referentni tekst Biblije.

Uz elegije, ekloge i epigrame, među Boškovićevim pjesmama nalaze se i četiri ode.

U rukopisu iz Arhiva Male braće (AMB) u Dubrovniku one se nalaze na stranicama 42-48, smještene su između elegija i epigrama, i numerirane su.

Rukopis Državnog arhiva u Dubrovniku (DAD) ode ne numerira. Prva, naslovljena *Simeonis vaticinium*, nalazi se na 47. i na lijevoj strani 48. lista, a posljednje dvije strofe prve ode nalaze se na 50. listu. Druga, *Puer Iesus reges in antro venerabundos excipit*, odnosno njezinih prvih sedam strofa nalaze se na 50. i 51. listu, a na desnoj strani 48. lista nalazi se preostalih pet strofa. Treća oda, u ovome rukopisu bez broja i naslova, nalazi se na listovima 61 i 62, a za njom na listovima 62 i 63 slijedi posljednja, četvrta, ovdje također nenumerirana i nenaslovljena oda.

Rukopis iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK) ode donosi u istom poretku kao i rukopis iz Arhiva Male braće; naslovljene su i ispisane na stranicama 51-59.

Četiri sačuvane ode Bara Boškovića kvantitativno imaju malen udio u njegovu pjesničkom opusu. Tematski i motivski ode se oslanjaju dijelom na biblijski, novozavjetni tekst, a dijelom na hagiografsku građu, tj. legendu o svetom Aleksiju. Izričaj, kako ćemo vidjeti, Boškovićeve ode ponajviše duguju Horacijevoj zbirci; na nju se oslanjaju leksički, metrički i stilski.

Prva je oda pisana alkejskom strofom, naslov joj je *Simeonis vaticinium - Šimunovo proročanstvo*. Sadržajno razrađuje motiv iz druge glave Evanđelja po Luki: jeruzalemski pravednik, starac Šimun, kojemu je Duh Sveti bio objavio da neće umrijeti dok ne vidi Mesiju, susreće u hramu Isusa kojega su Josip i Marija doveli na obavezno prikazanje i prinošenje žrtve osam dana nakon rođenja. Tu Šimun iznosi svoje proročanstvo koje se, uz općenito zdvajanje nad okrutnošću svijeta, jednim dijelom odnosi i na Isusovu muku i uskrsnuće. Stih 34. druge glave Lukina evanđelja, naveden ispod naslova, Baru je moto: *Positus erit hic in signum, cui contradicetur (Gle! Ovaj je određen na propast i uzdignuće mnogih u Izraelu i za znak osporavan ...)*.¹ Oda počinje uzvikom, zdvajanjem nad nesrećama što će ih prouzročiti 'vladar sjena' (stihovi 1-5); tomu se suprotstavlja idealizirani opis djeteta Isusa (5-12). Slijedi ponovni obrat, podulja

¹ Prijevod kako ga donosi *Jeruzalemska Biblija*, Zagreb, KS, 1994.

amplifikacija mota u idućih sedam strofa - opisuju se nedaće koje će zadesiti Krista osobno, ali i kršćanski svijet. Kao i u ostalim odama, sretan se završetak pjesme omogućuje Šimunovom vizijom u kojoj će križ pokoriti pakao i pridobiti čak i kraljeve.

Druga je oda pisana u sapfičkoj strofi. Naslov joj je *Puer Jesus reges in antro venerabundos excipit. Herodis impietas (Dječak Isus dočekuje kraljeve koji mu se dolaze pokloniti. Herodovo bezboštvo)*. U 12 strofa većim dijelom donosi opis idilične scene poklonstva kraljeva. Zaokret u takvu ugođaju javlja se u desetoj i jedanaestoj strofi, u kojima se opisuje Herodova opakost, a krvava epizoda, u skladu s biblijskom pričom, završava sretno za maloga Isusa, koji se u sigurnosti Egipta smije Herodu.

Treća oda ne opisuje konkretnu biblijsku epizodu; pisana je u obliku molitve pred zavjetnom slikom Bogorodice s djetetom. Naslov joj je *Ad puerum Jesum, et Virginem Matrem pro episcopi N. N. salute (Dječaku Isusu i Djevici majci za zdravlje biskupa N. N.)*. Svrha ove pjesme-molitve, formalno je praktična - to je 'općenita' prigodnica. Dvostruki adresat (Isus i Marija) odredio je simetričnu strukturu ove pjesme od deset sapfičkih strofa. Shema koja se dvaput ponavlja sadržava ove elemente: zaziv adresatâ (*blande puer, Diva genetrix puelli*), nizanje njihovih atributa, identifikacija vlastite vjerničke revnosti lirskoga subjekta, molba uz izraženu sumnju da je lirski subjekt dostojan pažnje adresatâ, iskaz povjerenja u njih i uvjerenja da će biti od pomoći. Zaziva se prvo Isus (1-5 strofa), a potom Marija (6-10). Od motiva preuzetih iz Biblije najveći dojam ostavlja motiv u šestoj strofi, iz 12. glave Otkrivenja: Marija se kod Boškovića naziva Roditeljicom kojoj je mjesec pod nogama i koja je ovjenčana vijencem od zvijezda.²

Diva formosi genetrix puelli,

Quae sacro Phoeben pede noctilucam

Comprimis, cujus pudibunda lambunt

Sidera frontem ... (III, 21-24)

Sadržaj opisa nedvojbeno je biblijski, no izraz je klasičnoantički, uzet iz Horacija.³

Četvrtaj je odi naslov *De Divo Alexio in patriam redeunte (O svetom Aleksiju kad se vraćao u domovinu)*. Sedam alkejskih strofa obrađuje trenutak iz Aleksijeva života kada se iz Edesse

² *Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius/ et in capite eius corona stellarum duodecim* (Otk. 12, 1). Za ostale slike, preuzete iz Horacija, usp. stihove:

nubium tractus: ego apis Matinae

more modoque

grata carpentis thyma per laborem

plurimum circa nemus uuidique

Tiburis ripas operosa paruus

carmina fingo.

(Carm. IV, 2, 27-32)

Iam Fides et Pax et Honos Pudorque

priscus et neglecta redire Uirtus

audet, apparetque beata pleno

Copia cornu.

(C. saec. 57-60)

Deblje su otisnuti izrazi koje (identične ili u nešto izmijenjenu obliku) nalazimo i u Boškovića.

³ Usp. u Horacija *Carmina*, IV, 6, 35-38.

vraća u Rim da bi idućih 17 godina živio kao prosjak pod stubama očeva doma. Lirski subjekt pjesme moli more da se smiri dok Aleksije brodom ne uđe u mirnu luku. Tematizira se i druga, gora oluja od morske oluje: žalost i plač njegove obitelji. Na kraju pak, Aleksijeva vrlina čini ga neosjetljivim na njihovu kuknjavu i tako garantira njegovu svetost.

Bošković je, kako se može vidjeti, dvije ode napisao u alkejskoj strofi, a dvije u sapfičkoj. Pokušali smo otkriti stoje li sadržaj i 'ugodaž' pjesme u kakvoj vezi s izborom određenoga metra za pojedinu pjesmu. Na planu sadržaja, kako se pokazalo, nisu se mogle naći pravilnosti: svaka tema može ući u bilo koji od metara; dapače, dvije ode koje obrađuju teme iz Kristova djetinjstva (a to su Prva i Druga) pisane su u različitim metrima. No čini se da izbor metra ima neke veze s 'ugodajem' i tempom izmjene motiva unutar pojedine pjesme. Primjećuje se, naime, da ode koje je Bošković izveo u alkejskoj strofi obrađuju motive nevolja, bure, oluje, okrutna pokolja i slične negativne motive, obično u dinamičnim scenama. Sapfičke su, pak, ode Boškoviću bile prikladnije za prikazivanje statičnih slika i opis idiličnih scena kakve poznajemo iz božićnog ikonografskog repertoara (opis djeteta Isusa, pećine, Marije). Iako se u Horacija, glavnog Boškovićeva uzora za lirsko stihotvorstvo, ne mogu naći određene veze između metra i sadržaja, Bošković je povezao silazni ritam, trohejsku inerciju sapfičke strofe s mirnijim tonom pjesme i tomu odgovarajućim sadržajima, a osjetio je da uzlazni ritam i jampska inercija alkejske strofe pogoduju burnijim scenama i ugodajima.

Ustvrdili smo da se Bošković leksički, metrički i stilski oslonio na Horacijevu liriku. Koje je to stihotvorne postupke Bošković preuzeo od Horacija da bi mu pjesme u čitatelja nedvojbeno prizvale sliku Horacijeve poezije (i time zajamčile pjesnikovu lirsku kompetenciju)?

Možemo pretpostaviti da je već izbor strofa, zbog učinka metametričke funkcije alkejske i sapfičke strofe, na Boškovićeva 'ciljanog čitatelja' djelovao tako da evocira Horacija. Nešto dublje, na razini kompozicije i sintakse, primjećujemo visoku formalnu shematiziranost pjesama. Međusobno su sličnije pjesme pisane u istom metru. To je ujedno razlog što su u Prilogu ovome članku sučeljene metrički identične pjesme, bez obzira na njihov slijed određen numeracijom.

Obje alkejske pjesme, iako sadržajno različite, pokazuju visok stupanj shematiziranosti i međusobnih podudarnosti na nekoliko razina. Kompozicija im je ovakva: prva strofa donosi retoričko pitanje ili uzvik koji uspostavlja glavni problem ili nedaću (I, 1-5, IV, 1-3);⁴ slijedi idealizirani opis glavnoga lika (I, 5-12; IV, 4-5); potom se uzvikom 'Heu!' ('Jao!') izlaganje vraća na nevolju ili neki njezin aspekt, koji se razrađuje (I, 13-36; IV, 5-26), a na kraju se upozorava na moralnu pobjedu vrline glavnoga lika koja je nadvladala prethodne nedaće (I, 37-44; IV, 25-28).

Dvije Barove alkejske pjesme konstrukcijom su međusobno toliko slične da su vjerojatno nastale po matrici koju je pjesnik uspostavio za svoje alkejsko pjesnikovanje, a zatim u nju ulio dva različita sadržaja. Ističu se konstrukcijski stilemi, na primjer: gomilanje retoričkih pitanja (I, 1-5; I, 13-17; IV, 1-3), uzvika (IV, 5-8; IV, 21-24), hiperbati, opkoračenje (I, 1-2; I, 13-14; IV, 1-2, 4-5 itd.). Naročito su prepoznatljivi oni stilemi koji su i metričkim položajem i gramatičkim oblikom i zvukom vrlo bliski Horaciju, primjerice, Boškovićeva *Pupule, pupule* (I, 5) i *Parcite, parcite* (IV, 5) izrazito slične Horacijevu *Postume, Postume* (*Carm.* II, 14, 1).

Sapfičke su strofe međusobno manje slične. Ipak, lako je uočiti neke postupke u izrazu kojima obiluje Barova sapfička strofa. To su prije svega učestale anafore (II, 1 i 3; II, 9 i 12; II, 27-28; II,

⁴ Za ove i iduće tvrdnje vidi Prilog.

37-38; II, 41-43; III, 33 i 35), nešto rjeđe epifore (II, 9-10) i anadiploze (II, 32-33), te izokolon (II, 41 i 43).⁵ O dvodjelnoj simetričnoj kompoziciji treće ode već je govoreno.

Detaljnije smo istražili odnos sintakse i stiha u Bara Boškovića i Horacija.

Prije toga valjalo je odrediti u kojem su odnosu prosječna duljina Boškovićeve ode i prosječna duljina Horacijeve ode. Izračunavši i usporedivši prosjek, uvidjeli smo da Barove alkejske pjesme od 11 i 7 strofa otprilike odgovaraju Horacijevu prosjeku od 9 alkejskih strofa po pjesmi, a da su Barove sapfičke pjesme od 10 i 12 strofa nešto dulje od Horacijeva prosjeka od 8 strofa, i time, načelno, zbog 'više prostora', imaju bolje uvjete za sintaktičku fleksibilnost.

Potom su određene sintaktičke granice u stihovima oba pjesnika te je određen položaj tih granica u stihu. Uzorak su bile sve Boškovićeve pjesme i osam Horacijevih pjesama (četiri alkejske i četiri sapfičke), otprilike jednake duljine kao što su Boškovićeve pjesme. U svim smo pjesmama odredili međurečenične sintaktičke granice, oslanjajući se na terminologiju i znakovlje praškoga strukturalističkoga kruga,⁶ i to:

- granice između dviju samostalnih rečenica, tzv. kadencu, označili smo dvostrukom uspravnom crtom (||)⁷

- granice između zavisnih ili nezavisnih rečenica unutar složene rečenice, između segmenata rečeničnog niza, tzv. antikadencu, označili smo jednom uspravnom crtom (|)

⁵ Za ilustraciju navest ćemo samo neka, najsličnija mjesta iz Horacijevih oda:

heu heu, cicatricum et sceleris pudet
 fratrumque. quid nos dura refugimus
 aetas? quid intactum nefasti
 liquimus? unde manum iuventus
 metu deorum continuit? quibus
 pepercit aris? o utinam nova... (Carm. I, 35, 33-38)

dulce ridentem Lalagen amabo,
dulce loquentem. (Carm. I, 22, 23-24)

Iam satis terris nivis atque dirae
 grandinis misit pater et rubente
 dextera sacras iaculatus arcis
 terrui urbem,
terrui gentis, grave ne rediret
 saeculum Pyrrhae nova monstra questae, (Carm. I, 2, 1-6)

[scandit aeratas vitiosa navis
 Cura nec turmas equitum relinquit,
ocior cervis et agente nimbos
 ocior Euro.] (Carm. II, 16, 21-24).

Usp. i Carm. I, 2, 21-24; I, 9, 1; II, 14, 13-15; II, 14, 45-48; III, 27, 49-52; IV, 6, 35-38.

⁶ Terminologiju i znakovlje navodim prema: Zoran Kravar, *Tema 'stih'*, Zagreb, 1993, str. 36., bilj. 14. Autor za navedenu terminologiju upućuje prvenstveno na studiju Romana Jakobsona "Über den Versbau der serbokroatischen Volksepen", *Archives Néerlandaises de Phonétique Expérimentale*, 8.-9. (1933).

⁷ V. Prilog 1. i Prilog 2.

- 'meke' granice između dvaju retoričkih pitanja, odnosno dvaju uzvika na onim mjestima gdje bi se mogao staviti i zarez, tj. gdje se iza upitnika ili uskličnika u brojnim Horacijevim izdanjima sljedeća rečenica piše malim početnim slovom. Za takvu sintaktičku granicu, odnosno sintaktički usjek, uveli smo radni termin 'anaforička kadenca', jer počeci rečenica između kojih ona stoji tvore figuru anaforu. Oznaka za takav usjek jest isprekidana okomita crta (|).⁸

Istraživši na kojim se mjestima u stihu pojedinoga autora pojavljuju sintaktičke granice, utvrdili smo rezultate iznesene u sljedećim tablicama.

Tablica 1.

BROJ KADENCA (|), ANTIKADENCA (|) I "ANAFORIČKIH" KADENCA (|)
U ALKEJSKOJ STROFI

	BOŠKOVIĆ (18 STROFA)	HORACIJE (35 STROFA) ⁹
KADENCA	18	20
ANTIKADEKCA	16	50
"ANAFORIČKIH" KADENCA	5	5

Bošković u svojih 18 alkejskih strofa ima jednak broj kadenca (tj. broj strofa odgovara broju rečenica), otprilike isti broj antikadenca (što znači da je gotovo svaka od tih rečenica složena od dvije manje rečenice) i 5 anaforičkih kadenca. Horacije, pak, u 35 alkejskih strofa ima 20 kadenca, čak 50 antikadenca (što pokazuje da mu strofa nije sintaktička cjelina; broj je rečenica manji, no one su unutar sebe sintaktički razrađenije), i 5 anaforičkih kadenca. Broj takvih kadenca jednak je kao i u Boškovića, ali, sjetimo se, kod Horacija u gotovo dvostruko većem uzorku. One su, dakle, u Boškovića dvostruko češće. Čini se da je dubrovački pjesnik gomilanje retoričkih pitanja i anaforu shvatio kao važan horacijevski stilem i inzistirao na njemu da bi bio što sličniji svojem uzoru.

Tablica 2.

BROJ KADENCA, ANTIKADENCA I "ANAFORIČKIH" KADENCA
U SAPFIČKOJ STROFI

	BOŠKOVIĆ (22 STROFE)	HORACIJE (49 STROFA) ¹⁰
KADENCA	17	23
ANTIKADEKCA	29	39
"ANAFORIČKIH" KADENCA	3	5

⁸ Ovu vrstu sintaktičkog usjeka Jakobson ne spominje. Naziv i znak određeni su za potrebe ovoga članka i radnog su karaktera.

⁹ Analiza je provedena na četiri Horacijeve ode pisane alkejskom strofom, približnog broja strofa kao u Boškovićevim alkejskim odama. To su ode: Hor. Carm. I, 9; I, 35; II, 14; III, 11.

¹⁰ Izabrane po jednakom kriteriju kao i alkejske, analizirane su Horacijeve ode pisane sapfičkom strofom: I, 2; II, 16; IV, 2; IV, 6.

Analiza istih kategorija u sapfičkim strofama obaju autora također pokazuje aktivniju sintaksu u Horacija i Barovo pretjerivanje u uporabi anaforičkih rečenica. Baro ima neznatno manje kadenca nego strofa i one se uglavnom poklapaju s krajem strofe.

Položaj sintaktičkih usjeka u promatranih pjesnika ovakav je:

Tablica 3.

POLOŽAJ MEĐUREČENIČNIH SINTAKTIČKIH USJEKA
U BARA BOŠKOVIĆA

	kraj stiha/strofe		unutar stiha	
alkejska strofa	oda I = 7	ukupno = 13	oda I = 15	ukupno = 24
	oda IV = 6		oda IV = 9	
sapfička strofa	oda II = 18	ukupno = 33	oda II = 8	ukupno = 16
	oda III = 15		oda III = 8	

U alkejskoj je strofi u Boškovića gotovo dvostruko više sintaktičkih granica unutar stiha nego na kraju stiha. Njihov velik dio pada upravo u cezuru (usp. u Prilogu: I, 2; I, 5; I, 9; I, 14; I, 29; IV, 2; IV, 5, IV, 13 itd.).

U Barovoj sapfičkoj strofi gotovo je dvostruko više rečeničnih usjeka na krajevima stihova nego unutar stiha.

Tablica 4.

POLOŽAJ MEĐUREČENIČNIH SINTAKTIČKIH USJEKA
U HORACIJA

	kraj stiha/strofe		unutar stiha	
alkejska strofa	I, 9 = 6	ukupno = 38	I, 9 = 10	ukupno = 37
	I, 35 = 10		I, 35 = 10	
	II, 14 = 8		II, 14 = 6	
	III, 1 = 14		III, 1 = 11	
sapfička strofa	I, 2 = 21	ukupno = 64	I, 2 = 7	ukupno = 37
	II, 16 = 14		II, 16 = 12	
	IV, 2 = 18		IV, 2 = 17	
	IV, 6 = 11		IV, 6 = 1	

U Horacijevoj alkejskoj strofi podjednak je broj sintaktičkih granica na kraju stiha kao i onih koje su unutar stiha.

Kod sapfičke strofe stanje je sličnije stanju u Bara Boškovića: vidno veći broj rečeničnih krajeva pada na kraj stiha.

Usporedimo li rezultate, vidjet ćemo da oba autora osjećaju sapfičku strofu sintaktički rigidnijom od alkejske strofe; tri uzastopna jednakomjerna jedanaesterca u sapfičkoj strofi povoljan su medij za sintaktičku izomeriju, koja se primjećuje u oba autora: u Boškovića, primjerice, na dva stiha prosječno dolazi jedna rečenica.

No, kako to da Baro u alkejskoj strofi - u kojoj je Horacije sintaktički vrlo slobodan i stih ne drži za sintaksu ograničavajućim čimbenikom - inzistira na sintaktičkim granicama unutar stiha, a najviše upravo u cezuri prvih dvaju stihova u strofi?

Naša je interpretacija te pojave vezana upravo uz izrazitu shematičnost Barovih alkejskih strofa, na što smo već upozorili. Gomilajući Horacijeve sintaktičke i konstrukcijske stileme po vlastitoj shemi, Baro je stvorio pjesme koje zvuče "horacijevskije" od Horacijevih. I premda se za Bara ne može reći da ne zna zanat (naprotiv!), ljepota je Horacijevih stihova upravo u tome da iznimno štedljivo rabi konstrukcijske stileme i da ih izbjegava tamo gdje se očekuju.¹¹

Baro Bošković's Odes

Only four odes written by Bara Bošković are known (*Simeonis vaticinium*; *Puer Jesus reges in antro venerabundos excipit - Herodis impietas*; *Ad puerum Jesum et Virginem Matrem pro episcopi N. N. salute*; *De Divo Alexio in Patriam redeunte*). This is too small textual sample to make comprehensive conclusions about this Bošković's genre. Still, it is possible to make some question about the influence of Horatian ode on Bošković's style. It is possible to make a technical comparison and find similarities of Bošković's odes with Horace and other Roman poets. How much does Bošković follow the Horatian style and technique? Influence of the Bible on Bošković odes is also discussed.

¹¹ O Horacijevu stilu usp. G. B. Conte, *Latin Literature. A History*. (engl. prijevod J. B. Solodow), The Johns Hopkins University Press, Baltimore - London, 1994., str. 312.: "In short, the style produces an effect of sobriety and classical neatness, to which not a small contribution is made by the structure of the individual poem, carefully planned in a unified, compact manner. This does not always mean symmetry; *variatio* is a no less important stylistic principle."

Prilog 1. Ode I. i IV.

AMB
p. 42

ODE I.

Positus erit hic in signum, cui contradicetur.

(Luc. 2: 34)

Simeonis vaticinium.

Heu quot cruentis bella minacia
 Vomat sagittis! ; quot ferus impios
 Regnator umbrarum sub imis
 Arma fremens Acherontis antris

5 Ciet tumultus! || Pupule, pupule,
 Parentis ardor, dulce micantibus
Rides ocellis, | et tenello
Dulce tibi pudibundus ore

10 Amor renidet, | purpura parvulos
 Decora vultus pingit | et aureas
 Jactat sagittas vel furentis
 Corda potens superare tigris. ||

Sed heu, nefastum quod scelus impius
 Detrectet orbis? ; quid furialibus
 15 Lymphata non ausum relinquat
 Mens stimulis, Erebrique saevis

Devota monstis? || Te rabie petit
 Tellus rebelli; | te fera barbaro
 Signum furori, te cruento

20 Constituet furibunda ferro. ||

Vides ut alto vertice Golgothae
 Tumultuosis sidera vocibus
 Impellat | et clavos trabales
 Et rigidam Solime sub auras

p. 43.

25 Crucem frementi subvehat impete? ||
 Vides Latini viribus imperi
 Ensesque crudelesque flammis
 Perniciem gregis in supremam

30 Tui parari? || Sanguinis hauriet
 Immane quantum Romulei solum
 Fatale regni, | cum paternus
 Sanguineo fluet amne Tiberis? ||

Theatra nostra caede madentia
 Pascent leones densa cadavera
 35 Raptata per campos cruenta
 Inficient sanie novales. ||

Ast o, furentem pascis inanibus
 Scelestis votis impietas sitim; |
 Stabit, | triumphatisque victrix
 40 Jura dabit Phlegetonte fuso

Crux alma terris. || Jam video genu
 Reges recurvo; ; jam diademate
 Duces verenti, Caesaresque
 Sacra Deo dare thura nato. ||

AMB
p. 47.

ODE IV.

De Divo Alexio in patriam redeunte.

Heu quae furenti puppis ab aequoris
 Jactatur unda? ; quem juvenem freto
 Tumultuosus pellit Eurus? ||
 Nosco genas | niveumque frontis

5 Nosco decorem. || Parcite, parcite
 Unde tumentes, | parcite fluctibus
 Austerque, brumalesque Cauri
Dulce caput lacerare saevis. ||

Audimur: | altis detumet undique
 10 Pontus procellis | et Zephyrus levis
 Penna tumescentes faventi
 Mulcet aquas, Aquilonis iras

Longe retundens. || Tuta per aequora,
Ridente caelo, currit | et ostium
 15 Portus Alexis patrique
 Lene subit Tiberis per undas. ||

Sed heu, minaci saevior aequore
 Tumultuosus bella furentia

20 Parat procellis | et paterna
 Matris amor viduaeque sponsae
 p. 48.

Expectat aula. || Quot lacrymas gena
 Madente cernes! ; quot gemitus graves
 Questusque crudelesque luctus
 Corde bibes metuente frangi! ||

25 Virtus sed armis cedere nescia
 Guttae cadentis te incolumem dabit, |
Jam clara victrici perenne
 Astra parant diadema fronti. ||

Prilog 2. Ode II. i III.

AMB
(p. 43.)

Ode II.

*Puer Jesus reges in antro
venerabundos excipit. Herodis impietas.*

- Quid iuvat solo, puer, o potentis
Arbiter mundi, latuisse in antro? ;
Quid iuvat vili tenerum, heu, jacere
(p. 44.) Corpus in herba? ||
- 5 Non bene occulta patitur locari
Sede majestas; | bene nec supremum
Celat agrestes imitata cultus
Fascia numen. ||
- 10 Nescius condi micat inter umbras
Ignis; | horrentes micat inter umbras
Luce majestas magis enitenti
Nescia condi. ||
- 15 En tibi campis stabulum colenti
Villicus cultor properat relictis, |
Sistit et dulci tibi dedicatum
Munus ab horto. ||
- 20 Fronte seu mihi placeat juvenus |
Sive de caro grege poscis agnum; |
Sentiunt numen tibi servientes
Bos et asellus. ||
- 25 Quin et illustres nova stella primis
Exerit vultus Orientis oris, |
Teque facunda puerum Tonantem
Luce fatetur. ||
- 30 Quam per horrentes nivibus geluque
Aspero calles sequitur, | suasque
Deserit gentes novus hospes, | altas
Deserit urbes. ||
- 35 Fulget ignotis stabulum coronis, |
Seque miratur tibi dum recurvo
Se genu sistunt, | et amica sacrant
Munera reges;
- (p. 45.) Munera Eoo properata Gangis
Litore, et sylvae lacrimas Sabaeae
35 Et fluescentes Arabum beato
Cortice myrrhas. ||
- Solus ah saxis mage durus ipsis,
Solus Hyrcana trucior leaena
Saevit Herodes ferus | et scelesto
40 Te petit ense. ||
- Impudens, venas potes in Tonantis
Stringere heu ferrum teneras cruentum! |
Impudens, dextram potes immerenti
Spargere caede? ||
- 45 Sed nimis diro scelere aestuantem
Risit, | et tuta puer e Syene
"I, cruentatum, scelerate," dixit,
"Nunc cape ferrum." ||

AMB
(p. 45.)

Ode III.

*Ad puerum Jesum, et Virginem Matrem
pro Episcopi N.N. salute*

- Blande, qui castae, puer, in parentis
Accubans ulnis teneras rosarum
Purpuras vincis, | placidoque lenis
Ore renides, |
- 5 Corde si puro tibi dedicatas
Saepius laudes canimus | levesque
Textimus cunas tibi vagienti
Mense Decembri, |
- (p. 46.) Arbiter mundi puer o precamur |
10 Praesulis nostri satis affluentes
Augeas annos; | valeatque caro
Cum grege Pastor. ||
- 15 Faustitas illo dominante curru
Finibus nostris stabili vagetur,
Et quies, et Pax, et amica pleno
Copia cornu. ||
- Annuas, | nam te facilem sereno
Dulcis in vultu, puer alme, risus
Spondet, et vabrae puerilis aetas
20 Nescia fraudis. ||
- Diva formosi genetrix puelli, |
Quae sacro Phoeben pede noctilucam
Comprimis, | cuius pudibunda lambunt
Sidera frontem, |
- 25 Si virescentes, apis ut Matina,
Vere regresso populamur agros, |
Ut tibi multo niteant decori
Flore capilli, |
- Illius firmum metuat rapaci
30 Atropos stamen resecare dextra, |
Vivat o longum, | Pyliique regnet
Aemulus aevo. ||
- Exulent morbi | Rhodanumque durae
Quae lues urget famulata morti |
35 Exulet nostris procul hinc ab oris
Praesule tanto.
- (p. 47.) Annuas; | nam te facilem puellis
Pendulae templis memores tabellae,
Spondet, et carae genetricis alnum a-
40 mabile nomen. ||